

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 809.

CHICAGO, ILL., 15. marca (March 15th), 1923.

LETO—VOL. XVIII.

Upravništvo (Office) 2629 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Roskwell 2564.

Preminjanje družabnih sistemov.

Razvoj koncentracije proizvodjalnih sredstev.

Ogromne industrije, kakršne poznamo danes, imajo svoj izvor v kapitalizmu. Posebnost kapitalističnega proizvodjanja je koncentracija proizvodjalnih sredstev. Ročno proizvodjanje v delavnicah malih mojstrov in obrtno delo po gotovih kmečkih okrožjih je pričelo hirati takoj ko so prišli v ospredje stroji — prvi oznanjevalci kapitalističnega sistema.

Združevanje proizvodjalnih sredstev pomeni napredek. Koncentracija je izboljšala produkte, jih pomnožila in omogočila ustvarjati nove vrste proizvodov. Omogočila je napravo dobrih, potrebnih del v poprej nepričakovani množini, v mnogo krajšem času, z manjšim trudom in stroški.

Koncentracija se ni nikdar ustavila. Šla je naprej in gre naprej. Malomeščanski krogi in velikokrat tudi delavstvo so ji stavili zapreke, katere je kapitalizem še vselej premagal. Koncentracija proizvodjalnih sredstev je bistvo kapitalizma. Kopičenje bogastev v roke nekaterih je njegova zapoved. In v tem je nesreča. Združevanje produktivnih sil je v korist družbe; kopičenje bogastev vsled tega združevanja v blagajnah nekaterih je družbi v škodo.

Kapitalizem ni umetna iznajdba, nego nujen pojav v razvoju človeštva. Nasledil je prejšnje ekonomske uredbe in v poteku razvoja pomenja napredek od prejšnjih sistemov. Kaj bi bila Amerika brez današnjega kapitalizma? Navadna poljedelska kolonija z malimi mesti prekupčevalcev in malih obrtnikov. Isto velja za vse druge visoko kapitalistične dežele.

Socializem ni nasproten koncentraciji proizvodjalnih sredstev. Kadar zavlada socialistični ekonomski sistem, jo bo še bolj izpopolnil. Socialisti se bore proti kapitalizmu radi tega, ker sloni na iskoriščanju širokih ljudskih mas, ker srka kri in mozeg iz delavske raje, katero je vklenil v mezdnost in jo spravil v popolno odvisnost od delodajalcev. Tudi malomeščanstvo vodi boj proti kapitalizmu in velikokrat poziva delavce v svoj delokrog za to borbo. Dasi se navidezno dela, kakor da vrši ta boj v interesu ljudstva, je stvar v resnici obratna.

Kapitalizem je nevaren malim podjetnikom, trgovcem, mojstrom, malim bankirjem in tako dalje. Koncentracija kapitala, proizvodjalnih in prometnih sredstev je pognala ostanke malomeščanstva v odvisnost kartelov, trustov in velebankirjev. Današnji mali trgovci, mesarji, mojsterčki itd. so v Ameriki samo še agentje trustov. Da ne bi postali še bolj odvisni od njih, kličejo na pomoč boga in vruga, da se nekaj stori proti koncentraciji proizvodjalnih sredstev in kapitala. Za delavstvo pa je čisto vseeno, ali jih izkoriščajo trusti ali posamezni mali podjetniki. Prazaprov so bile delovne razmere v takih slučajih največkrat slabše, kakor sedaj, v dobi veleprodukcije.

Zastavljanje poti kapitalističnemu razvoju je oviranje napredka. Toda ustaviti se ga ne more. Carizem v Rusiji je bil sistem, ki ga tudi moderni kapitalizem ni maral. Zato ga v Rusiji tudi ni bilo, v taki formi, kakor ga poznamo v Zedinjenih državah, v Nemčiji, Angliji itd. Današnja Rusija trpi posledice, ker mora industrijo šele ustvarjati, ker je naloga koncentracije proizvodjalnih sredstev komaj začeta.

V Zedinjenih državah so vstali gotovi elementi in nastopajo proti nakani mesarskih kraljev še bolj združiti svoja podjetja. Mesarska industrija ni nikjer na svetu bolj koncentrirana kakor v tej deželi. Toda koncentracija ni še popolna. Elementi iz malomeščanskega tabora, ki nasprotujejo nameri mesarskih kraljev, pravijo, da bi nadaljna združenja pomenila monopol na mesnem in živinskem trgu v Zedinjenih državah. Ampak monopol imamo že sedaj. Razlika je le v tem, da dela pet mesarskih velepodjetij sporazumno — seveda tajno — da ima vsako svoje vodstvo, svoje agenture, svoja zastopstva, vagonne, hladilne shrambe, delavnice itd. Koncentracija bi zanje pomenila znižanje obratnih stroškov in kajpada večje profite, dokler bo ljudstvo hotelo. Kljub temu bi bila koncentracija korak naprej v ekonomskem razvoju. Če ne bi imeli koncentrirane klavniške, oziroma mesarske industrije, nego samo male mesarje, kakor smo jih imeli v domovini, bi bilo meso bolj redka

prikazen na mizah revnih slojev. Produkcija na debelo v mesarski industriji bi bila blagoslov za prebivalstvo, če bi bile ključniške tovarne ljudska posest. Toda če danes še niso, bodo drugo leto, ali čez par let. Ni je moči na svetu, ki bi mogla to preprečiti. To, kar se gradi pod kapitalizmom, za koristi kapitalistov direktno, in indirektno za koristi vsega ljudstva, bo enkrat služilo vsemu ljudstvu enako. V tem se razlikuje kapitalizem od socializma.

Ameriški oljni trust je ogromno podjetje, ki razteza svojo silno moč po vsem svetu. Na konferencah diplomatov je tajna roka Rockefellerjevega trusta močnejša in vplivnejša, kakor pa zastopniki vseh balkanskih držav skupaj. Ta trust operira skoro vse oljne vrelece v Zedinjenih državah, izpodriva vse druge petrolejske kartele v mehiški republiki, utrdil se je že pred vojno v Galiciji, ki je sedaj del Poljske, imel je koncesije v ruskem Kavkazu in dobil jih bo najbrž tudi od sovjetske Rusije. Ogromno podjetje, ki ne pozna ne mej, ne narodnosti v kolikor se tiče širjenja svojega produkcijskega omrežja. Patriotizem in take reči rabi le za propagando v interesu svojih podjetij.

Ameriški malomeščanski krogi so pred leti s postavo "razbili" ta trust, znan pod imenom "Standard Oil Co.". Postava je še v zakoniku Zed. držav, ravno tako je še tukaj "razdejani" oljni trust, ki je danes mogočnejši kot kedaj poprej. Amerika je že tako daleč v kapitalističnem razvoju, da tudi nobeni zakoni ne morejo več preprečiti koncentracije kapitala in proizvodnih sredstev.

Nesreča, kakor rečeno, ni v koncentraciji. Nesreča je v sistemu, ki jo izvaja, ker sloni ta sistem na izkoriščanju mas v interesu tistih, ki posedujejo delovna in prometna sredstva ter naravna bogastva.

Revolucija buržoazije je prinesla kapitalizem, ki je pričel v začetku polagoma izpodrivati fevdalno družabno uredbo. Stroji so omogočili kapitalizmu hitrejši razmah; ojačani kapitalizem je zahteval še boljše stroje. Dobil jih je in vsaki dan jih izboljšuje.

Vsaka stvar enkrat ostari ali dozori. Potem odpade. Kapitalizem je danes v stadiju dozorevanja. Med ljudske mase prehaja bolj in bolj ideja socialnega lastništva veleindustrije, razpečevalnih sredstev in naravnih bogastev. In kakor je moralo ljudstvo dozorevati polagoma za kapitalistični sistem in se v njem učiti, tako mora dozorevati in se učiti za novi ekonomski sistem — za socializem.

Današnje človeštvo ima to, za kar je zrelo. Če ima diktaturo, je ima zato, ker še ni sposobno, da bi se demokratično vladalo. Če ima kapitalizem, je to znamenje, da ni še zrelo za socializem. Če imaš v sebi sposobnosti učitelja, uči nedvedne.

"Ameriška delavska stranka."

V New Yorku se je koncem februarja vršila konferenca zastopnikov raznih unij, socialistične in farmerske-delavske stranke, na kateri je bila ustanovljena "ameriška delavska stranka" na širši podlagi, kakor na zadnji konferenci. Skoro vse newyorške napredne in radikalne unije so se pridružile tej politični federaciji. Tudi zastopniki Workers' Party so prišli na prvo sejo, toda so bili odklonjeni, dasi so nekateri delegatje unij in političnih struj zagovarjali predlog, da se jih sprejme v zvezo. S svojo taktiko, ki so jo zavzeli zastopniki Workers' Party, pa so si pokvarili že v začetku vse izgleda, da bodo sprejeti, ker so širili med delegate in goste letake, v katerih so "razkrinkavali" vse, kar ne soglašajo z njimi.

Ameriška delavska stranka je bila ustanovljena tudi v St. Louisu. Pridružene so ji iste skupine, kot v New Yorku.

Isti čas kakor v New Yorku se je vršila konferenca za ustanovitev ameriške delavske stranke v Washingtonu, D. C., ki so jo sklicale socialistična organizacija v Washingtonu, lokal farmerske-delavske stranke, liga za industrialno demokracijo, single-taxarji in druge radikalne organizacije. Na tej konferenci je bilo zaključeno, da se skliče konvencijo za ustanovitev ameriške delavske stranke, ki bi delovala v vseh Zed. državah.

Dosedaj prevladujejo v gibanju za ustanovitev federativne delavske stranke povsod socialisti, najsibo v New Yorku, St. Louisu, Washingtonu in drugih krajih, kjer ima stranka jake postojanke.

Vprašanje federativne stranke pride tudi na prihodnjo konvencijo socialistične stranke, ki se bo vršila meseca aprila v New Yorku. V agendi bosta dva predloga: da se socialistična stranka umakne iz akcije za ustanovitev federativne delavske stranke, in drugi, da naj socialistična stranka zastavi vse svoje moči, da se federativna stranka čim prej ustanovi. Izgleda, da bo na konvenciji večina za zadnji predlog.

Ko so vprašali Debsa, kaj misli o tej akciji, je dejal, da ji ni nasproten, ker bo lahko vsaka organizacija, med temi socialistična stranka, ohranila svojo avtonomijo. Daljše izjave pa Debs v tem oziru še ni podal.

Delavci, ali ste se že kedaj resno vprašali, zakaj je kapitalizem jačji kot vi? Kapitalizem veruje v organizacijo in zato tudi nezavedno delavstvo združuje v protidelavskih organizacijah in v kapitalističnih strankah. Če se prištevate k zavednemu delavstvu, tedaj postanite član socialistične organizacije in agitator socialističnih idej in časopisja.

Pregled po Jugoslaviji.

Jugoslavija, oficijelno "kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev", je še vedno v kaotičnem stanju, najsibo v političnem ali gospodarskem oziru. Bližajoče volitve v skupščino so razpalile strankarske strasti in v časopisju, na shodih, v kavarnah, gostilnah, na ulici, sploh povsod se govori le o centralizmu, avtonomiji, republiki, za Pasiča, proti njemu, za Radičevce, proti njim, za enotno fronto in proti nji, za nadvlado Srbov in proti nji — z eno besedo, v Jugoslaviji divja ljuta balkanska politična kampanja. Vsak premožnejši advokat ima svoj dnevnik ali tednik in svojo — stranko. Vsi so rešilci — ako jim hoče kdo verjeti. Vsi so za edinstvo države, pod pogojem, da se jim da vlada v roke. Vsi pa ne morejo vladati, zato vlada še zmerom — Pasič. Ena vlada pade, s Pasičem na čelu, sestavljena je druga vlada, s Pasičem na čelu.

Stranke in časopisje.

Ker ima Jugoslavija toliko strank, rabi tudi veliko časopisja. Vsako večje mesto ima kopo dnevnikov, skoro vsaki izhaja na štirih, morda tudi osmih straneh v malo večji obliki, kakor jo ima Proletarec. V njih ne najdete bogznanja kaj; je premalo prostora, katerega je treba porabiti za politične boje, ki so tam največ osehni boji. Generalov je veliko, rešiteljev ogromno, vojakov pa premalo. Pred in nekaj časa po stvoritvi Jugoslavije smo bili navajeni čuti, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod, eno pleme. In ljudje so se navduševali in plakali ginjenja, da kaj. No, danes so od tega "enega naroda" tukaj še zmerom Srbi, Hrvati in Slovenci. Enotni narod menda predstavlja samo še "Orjuna", ki je nekakšna fašistična organizacija in utepa ljudstvu svojo modrost na isti način kakor italijanski fašisti ali ameriški Ku Klux Klan. V danih razmerah se ljudstvo uči, kolne, se zateka sedaj k eni sedaj k drugi stranki, razmere pa so skoro vedno enake.

Sušteršičeva stranka.

Na Hrvatskem kraljuje v politiki še vedno Radičeva seljačka republikanska stranka; vse druge, ki so bile v ospredju takoj po prevratu in pred njim v hrvaškem saboru, so potisnjene v ozadje. V Srbiji ima Pasičeva stranka glavno besedo. V pretežno srbskih krajih sta vodilni stranki radikalna stranka in demokratska stranka. Obe nosita po krivici to ime, kakor obe glavni ameriški stranki. V Sloveniji imajo klerikalci še vedno glavno besedo, dasiravno se je premeteni belgrajski politiki posrečilo razdreti politično življenje Slovenije najbolj, ki je po konstituciji razdeljena na dve oblasti. Stari liberalci komaj, da še životarijo. Nekdanja narodno-napredna stranka je razdejana v več

strank, ki vse skupaj ne štejejo veliko. Iz nekdanj močne, solidarne klerikalne stranke je nastala stranka struj in sedaj se je vrgel v politični metež še dr. Ivan Sušteršič, bivši glavar slovenskega klerikalizma, udan Habsburžanom in črnožolti monarhiji do zadnjega, potem živeč v "prognanstvu", in danes glavar nove "narodne ljudske stranke", ki je bila priklicana v življenje po milosti belgrajske vladne kaste. Sušteršič izdaja dva lista, 'Ljudski dnevnik' in 'Ljudski tednik'. Predno je prišel v Slovenijo, je izdal brošuro, v kateri je razkril klerikalce in njihovo politiko s svojega novega vidika. Klerikalci mu zelo zamerijo, da je postal odpadnik, dasi ni postal liberalec ali celo brezverec. Sušteršič hoče biti vodja in če ni mesta zanj pri klerikalcih, ga bo skušal najti izven njihovih vrst. Tako je sedaj nastal boj med njim in slovensko ljudsko stranko (klerikalci).

Nemočnost delavskega gibanja v Jugoslaviji.

Delavsko gibanje je v Jugoslaviji proporcionalno v isti moči, kakor naprimer v Franciji, rajše še slabše. Kakor je brez moči francoski proletariat, tako je tudi jugoslovanski. Frakcijski boji, revolucionarno diletantstvo, hipna združitve preje ločenih pokraji, neizkušena vodstva, provokatorstvo, vse to je spravilo delavsko gibanje Jugoslavije v impotenco. Strokovne organizacije so razdejane na razne skupine in nobenega izgleda še ni, da se bo že itak slabo strokovno organizirano delavstvo povnilo na pot treznejšega organizacijskega dela in solidarne nastopanja v razrednem boju. Delavske politične in strokovne frakcije v Jugoslaviji vse preveč "razkrinkavajo", preveč pometajo pred drugimi pragi, in tako je smeti povsod na kupe.

Komunisti šli na "legalno" polje.

Komunistični elementi so se ves čas od fašizma obznane gibali v nezakonitem okvirju. V takih okolščinah niso mogli drugega, kakor "razkrinkavati", to je, ovirati delo drugim. Sami so delali za organiziranje strokovnega delavstva v "neodvisnih" sindikatih in pri tem so morali seveda rušiti stare strokovne organizacije. Kapitalistom je bilo to po volji in so ovirali komuniste le v toliko, kolikor so bili po mnenju vladajočih preveč revolucionarni. Ker so bile razpisane volitve v skupščino, so pričeli ostanki nekdanje komunistične stranke misliti na volilni boj pod okriljem legalne stranke. Sklicali so v ta namen konferenco v Belgrad, ki pa jo je vlada pričela od kraja ovirati in tudi policija je posegla vmes. Končno je vlada akcijo dovolila in rojena je bila "neodvisna delavska stranka Jugoslavije". Za vladne kroge bi bilo oviranje medsebojnega boja delavskih struj nepredvidna taktika. Zato so se zadovoljili z vpadom na konferenco nove stranke in na par začasnih prepovedi, organizatorji nove stranke po sedaj pripovedujejo: Glejte, kako smo re-

volucionarni! Sama vlada je nas mislila zatreti, pa se nas je ustrašila!

Socialistične aktivnosti.

Kar se tiče socialistične stranke Jugoslavije, nima v teku zadnjega leta zaznamovati kakih posebnih uspehov. Delavsko ljudstvo v Jugoslaviji še ni pripravljeno na razumno, počasno, stvarno delo. Tudi stranka sama ni močno konstituirana, ker gre še skozi razvojne krize. Njen klub poslancev v skupščini je oslabil in izgubil prvotni vpliv radi sporov v slovenskem delu SSJ. Na svoji zadnji konferenci je sprejela stranka obširen volilen program, s katerim je stopila pred volilce. Kar se tiče notranjih problemov stranke, pa čakajo rešitve na njenem bodočem zboru. Svoja glasila ima v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Šidu. Razun političnih listov ima tudi nekaj revij. V nekaterih krajih je stranka utrdila svoje postojanke, kot v Srbiji, na Hrvatskem in v Bosni. Trpela pa je v Sloveniji vsled notranjih bojov.

Boj v slovenskem delu SSJ. traja že ves čas od prevrata, svoj izvor pa ima še izza vojnih časov. Ko se je levo krilo odcepilo in se pozneje pridružilo komunistom, je vladala v ostalih socialist. vrstah en čas sloga, ki je bila navidezna. Na površje je pričel zopet prodirati frakcijski boj, ki je imel deloma načelno in deloma osebno podlago. Danes je izven pokrajinske organizacije takozvana Peričeva skupina in mariborska skupina. Perič je z ljubljansko organizacijo stranke že za zadnje občinske volitve stopil v koalicijo s klerikalno delavsko skupino in s komunisti, ki so pri volitvah nastopili pod imenom "zveza delovnega ljudstva" in tudi zmagali. Nedolgo nazaj so imeli v Ljubljani ponovno konferenco, na kateri so se združile Peričeva struja in komunisti in dali svoji zedinjeni organizaciji ime "Socialistična stranka delovnega ljudstva". Svoj delokrog ima samo v Sloveniji. V boju proti nji pa so socialisti v pokrajinski organizaciji SSJ. in "uradni" komunisti. Zagrebška komunistična "Borba" piše o tej kombinaciji: "Pod krinko edinstvene fronte so (slovenski komunisti. — Op. pisca.) izvršili prepad nad revolucionarnim proletariatom Slovenije in ga potisnili v eno stranko s slovenskimi reformisti . . ." Slovenski komunisti se ne ozirajo na te napade v hrvatskih in srbskih komunističnih listih in v tržaškem komunističnem "Delu" in se oprijeli, kakor pravijo, take taktike, ki bo v danih razmerah najuspešnejša. Kar se tiče edinstvene fronte, so tudi komunisti v Srbiji in na Hrvatskem zanjo, toda le v propagandi za razkrinkavanje "lažnih vodij". Slovenski komunisti pa so menda vzeli stvar resno in se združili s tistimi, od katerih pričakujejo največ koristi.

Zbor slovenske organizacije SSJ.

Slovenska pokrajinska organizacija Socialistične stranke Jugoslavije je imela v

začetku januarja to leto svoj XIV. redni zbor v Celju. Ob času zbora je imela v Sloveniji 45 organizacij z 2101 članom. Organizirana je sedaj približno na isti način, kakor ameriška socialistična stranka, to je, za njene člane se smatrajo le tisti, ki plačujejo stranki redne prispevke in so včlanjeni v eni ali drugi njeni lokalni organizaciji. Zbora se je udeležilo 43 delegatov, ki so zastopali 1685 članov. 12 org. n poslalo delegatov.

Zbor se je vršil v znamenju notranje krize. Zmagala je struja, ki zagovarja sedanjo taktiko vodstva pokrajinske organizacije za Slovenijo, katere glavni vodja je Zv. Bernot. Dasi se je od mnogih strani poskušalo zblížiti združene duhove, se to ni posrečilo. Bernotova skupina stoji na stališču, da je treba stranko očistiti vseh nesocialističnih elementov, neglede, kako majhna ostane. Za nesocialistične smatra večino prejšnjih vodilnih sodrugov in tiste, ki so se hoteli po njenem zatrjevanju uriniti na odgovorna mesta s pomočjo stranke, dasi po prepričanju ne bi spadali vanjo.

Glasilo SSJ. v Sloveniji je "Naprej", ki izhaja dnevno v Ljubljani. Konec decembra 1922 je imel 1864 naročnikov, 51 več, kakor v začetku istega leta. "Ljudski Glas" (tedenska izdaja Napreja) ima 2500 naročnikov. V Mariboru izhaja tednik "Enakost" in en nemški tednik, toda oba lista kakor tudi večina mariborske soc. organizacije so v sporu s pokrajinsko organizacijo SSJ. in z njenim glavnim glasilom "Naprejem". Dr. Perič je pričel pred okoli letom dni izdajati v Ljubljani tednik "Zarja", ki je postala glasilo ljubljanske socialistične frakcije in sedaj je menda glasilo "socialistične stranke delovnega ljudstva", če še izhaja. V urad Proletarca ni bila že dolgo dostavljena.

Na celjskem zboru so bili v pokrajinsko načelstvo izvoljeni sledeči sodrugi: Franjo Koren iz Celja; Zvonimir Bernot iz Ljubljane; Ivan Baraga iz Brežic; Karel Kisovec iz Ljubljane; Jurij Jeram iz Jesenic. V pokrajinski odbor: Angelo Cerkvenc, Ljubljana; Vinko Eisinger, Slovenjigradec; Jakob Klenovšek, Trbovlje; Lojze Leskošek, Celje; Vinko Moederndorfer, Mežice. V nadzorni odbor: Filip Uralnik, Ptuj; Franc Svetek, Moste; Venčeslav Čopič, Ptuj. Za delegacijo v Belgrad: Franjo Koren, Celje; Ivan Baraga, Brežice; Zvonimir Bernot, Ljubljana; Franc Svetek, Moste.

Pokrajinska organizacija za Slovenijo ima razun domačih sporov in intrig še druge težave, in to je s centralnim vodstvom stranke v Belgradu. Slovenski del stranke se je v večini izrekel za avtonomno sekcijo v stranki, nekako po vzgledu sekcij v J. S. Z. Kakor črпам iz poročil, je vodstvo stranke proti taki avtonomiji. Vsa stvar je baje odložena za bodoči zbor celokupne stranke, kjer bo predana v rešitev. — Z.

SEMINTJA.

Sodnikovi nasveti. — Dva pekla. —
 Odpraviti en pekel je lahko, drugega
 težje. — "Vmesne" države. — Ruska
 vojna naročila. — Farizeji se zgražajo.

Znanost je s svojimi dognanji obledila verske dogme in veda širi svoje žarke dognanja tudi med mase. Kar se tiče kino-slik, so večinoma prirejene za versko propagando. Te veri niso škodljive.

* * *

Morda ni daleč čas, ko bodo krščanske cerkve zavrgle pekel, ki ga rabijo za strašilo vernikov že toliko stoletij. Iznašle bodo druge kazni in druge verske resnice, ki bodo nekoliko verjetnejše od sedanjih za vernike, ki samo verujejo, a ničesar ne vedo. Ampak, tudi če vere odpravijo pekel peklenščkov, bo na svetu vendar še pekel, v katerem se žge, strada, zmrzuje, boleha in trpi pomanjkanje milijone ljudi. Duhovniki bi storili dobro delo, če bi učili svoje privrženice in jih vsposobili, da bi znali odpraviti pekel, ki je RES tukaj. To nalogo vrše sedaj samo socialisti, ki pa jih za odpravo pekla ni še dovolj. Pekel, ki ga nikjer ni, je lahko odpraviti. Odpravljati pekel ki je, je težko, dolgotrajno delo.

* * *

Francoski imperialisti ponavljajo želje o ustanovitvi vmesnih državic med Nemčijo in Francijo. Teritorij zanje naj bi se vzel Nemčiji. Predstavljale naj bi ograjo med njo in Nemčijo in s tem odstranile nevarnost nemške invazije. Sedaj, ko so francoske čete že v Nemčiji, naj izvrše, kar zahteva interes domovine.

Kar potrebuje Evropa, je odprava mej, carinarnic, armad in blazne nezaupnosti. Ker vlade nimajo poštenih namenov, imajo slabo vest in strah pred upori, maščevanji in invazijami. Mesto novih "vmesnih" držav, bi morala biti Evropa ena sama država, pravična vsem narodom. Toda v tej družbi je ne bo. Sistem kakršen je, je vzrok današnjemu kaosu v Evropi. Ta vzrok je treba izrjavati. To se zgodi, kadar bo ljudstvo v Evropi, in tudi drugje, zrelo za socialistično družbo narodov.

* * *

Iz Kopenhagna poročajo, da je Rusija naročila 3.000.000 pušk od nemških in švedskih tovarov in 125.000 strojnih pušk iz Čehoslovakije. Naročila je tudi 40 aeroplanov iz Nemčije. Vest je mogoče resnična, mogoče tudi ne. Rusija ima armado, armada brez orožja pa sploh ni armada. V zadnji vojni so carski generali tirali ruske čete na fronto, ki so bile v mnogo slučajih brez pušk in vojaki so padali kot snopi pod krogli strojnih pušk nemške in avstro-ogrske armade. Če pride do nove vojne, v katero bi bila zapletena tudi Rusija, je njena dolžnost skrbeti, da bodo njene čete oborožene. Vojne niso za božanje, ampak za klanje. Zgražati se nad rusko vlado radi takih naročil vlade drugih dežel nimajo pravice, dokler se same oborožujejo. Ruska vlada lahko odgovarja, da je predlagala konferenci v Genovi zmanjšanje armad, ravno tako moskovski konferenci baltiških dežel. Ru-

Robert Wood, veteran svetovne vojne je skočil v lagun nekega čikaškega parka, da napravi konec svoji mizeriji. Rešili so ga, zaprli, in drugi dan privedli pred sodnika. Ta mu je napravil lepo pridigo, naj ne bo tako črnogled, naj gleda stvari z optimističnimi očmi, in če ga ponovno zgrabi obup, naj gre v posteljo in se naspí. Potem bo izginila malodušnost, njegovo srce bo zopet veselo življenja. Wood je obljubil, da se bo ravnal po sodnikovem nasvetu. To je moral, kajti vzeti si življenje je protizakonito. Drugi, to je sodišča, oziroma rablji, in na bojiščih, bodisi na industrialnih in v "sovražnih deželah", ti ga smejo vzeti. Sodnik pa je pozabil povedati, kje naj dobi človek brez dela in stanovanja posteljo da se naspí v nji, kje hrano, da se naje. Nekaj dni po tem si je vzel življenje neki drugi veteran svetovne vojne. Splezal je na 500 čevljev visok Washingtonov spomenik v Washingtonu in se vrgel v globino. V njegovem žepu so dobili 39 centov denarja. Samomore imamo že od nekdaj; v kapitalistični družbi so se zelo pomnožili, zato, ker je veliko ljudi, ki omagajo v boju za obstanek, v njih srca se naseli obup, izgledov, da bi se obrnilo na bolje, ni in tako store konec. Če se ti stvar ponese, prideš pred sodnika. Kajti, zakone, ki zabranjujejo samomore, imamo; zakonov, ki bi odpravili vzroke za večino samomorov, še nimamo.

* * *

Na zboru episkopalne cerkve v Clevelandu je dejal dr. Rev. E. F. Tittle, da so stare verske dogme izgubile svoj pomen, da pekel ni več strašilo in nebesa ne vzbujajo več upanja in želje za zveličanje. "Cerkev mora najti moralno nadomestilo za stari strah o peklu in za upanje o uživanju nebeškega raja," je dejal Tittle. Po njegovem mnenju so vzele ameriškemu ljudstvu vero v nebesa in pekel kino-slike. "Radi izgube te vere so se zločinska dejanja neverjetno pomnožila in morala je padla." S Tittelnom so se strinjali tudi drugi duhovniki. In za nadomestilo priporoča novo dogmo, vero v božje kraljestvo, kakšno pa je to kraljestvo, tudi Tittle, čeprav je duhovnik, ne ve.

* * *

Ljudstvo izgublja vero v izveličanje, v nebesa, v večni peklenški ogenj radi istih vzrokov, kakor duhovniki episkopalne in drugih ver.

ski predlog so vlade zavrnilo. Kljub temu, Rusija je znižala stroške za armado in znižala število svojega moštva.

Mussolinijeva slava je obledela poeta d'Annunzija, zato je po "zmagi" fašizma premišljal, če ne bi bilo dobro, da se odpove posvetnemu svetu in gre v samostan. Ker pa ne gre, da bi se ga kar tako pozabilo, so listi zadnje čase prinesli vest, da ga je turška vlada v Angori imenovala za častnega generalissimo in mu dala naslov paša. In tako je d'Annunzio zopet vesel. Tudi fašizem odobrava; jezi ga le, da ni on na Mussolinijevem mestu. Ampak vsaki en čas. Potem, kedaj, to se še ne ve ve, pride na vrsto ljudstvo.

Srečno pot, kapitalizem!

E. V. DEBS.

Sistem, pod katerem so se kapitalisti in profitarji tako dolgo debelili, med tem, ko je delavno ljudstvo stradalo, njegovo telo in duša, je na pragu razpadanja in zrušitve. Svetovna vojna mu je zlomila hrbtenico in ga razparala na krpe ter razdejala na kose.

Srečno pot, kapitalizem! Napravil si svoje najboljše in najslabše in tako odhajaš po svoji poti v grob na pokopališču preteklosti, in nihče ne plaka za tabo. Človeštvo se otresa tvojih suženjskih okovov in prežeto je veselja nad tvojim neprostoovoljnim poslavljanjem.

Kapitalizem je v svojem začetnem razvoju napravil čudežna in konstruktivna dela; za vse, kar je v svojem procesu napravil dobrega, mu gre priznanje po zaslugi. Ampak na svoji višini, na njegovem nazadovanju in razpadanju si je vzel ogromne žrtve iz rodu človeka. Zasužnjil je delavstvo celo v bodoče rodove; ustvaril je najbujnejše razkošje v sredi nepopisne mizerije; odebelil, pozverinil in spravil je na površje le nekatere in druge je izstradal in podivjal; ugonobil in razpršil je življenje človeka, prostituiral ženske, moril otroke in končno je napojil zemljo s krvjo brezštevilih žrtev.

Srečno pot, kapitalizem! Čakali smo dolgo in potrpežljivo na tvoj konec, in končno prihaja. Grozna vojna, ki si jo sam izval, sam ustvarili, ti je zapelo pogrebno žalostinko.

Dobrodošel, socializem! Tisoče pozdravov novemu socialnemu redu, ki prihaja, v blagoslovljenem spremstvu miru in sprave, noseč novo, boljše bodočnost krvavečemu, trpečemu svetu!

Kadar ste se spomnili, da je treba v vaši naselbini ustanoviti socialističen klub, pa želite kaka pojasnila, pišite tajništvu J. S. Z. Naslov isti kot za "Proletarca."

IVAN CANKAR:

O človeku, ki je izgubil prepričanje.

Job Mrmolja je imel jako lepo, v zeleno usnje vezano in le na robih nekoliko obrabljeno prepričanje. Zgodilo pa se je nekega jutra, da se je Job Mrmolja vzbudil ter se v tistem trenutku neizmerno prestrašil. Imel je navado, da se je ozrl po svojem prepričanju, predno se je zadnjikrat obrnil v postelji. Doslej je ležalo vedno deviško in nedotaknjeno na mizi, in Job je zatisnil oči ter se v polusanjah zadovoljno potapljal po trebuhu. Danes ni bilo prepričanja nikjer. Planil je vznemirjen s postelje ter razbrskal in premetal vse knjige in listine, raztresene po mizi. Naposled je dvignil prt ter pogledal podenj. No, prepričanja tudi pod prtom ni bilo. . . "Na vsak način, — pozabil sem ga v suknji; a vrag vedi, kako je to prišlo. . ." Pretipal je suknjo. "Ne, v suknji ga ni. . ." Segel je po trikrat v vsak žep posebej, v spodnjega štirikrat. In žepi so bili prazni. V nervozni raztresenosti je iskal celo po hlačah in telovniku, par hipov pozneje pa je izprevidel sam brezmišelnost svojega početja. "Kako bi se taka stvar tako neumno izgubila! Saj ni nikaka igla. Prepričanje je dolgo najmanj triindvajset centimetrov, — kako bi moglo zaiti v hlače ali v telovnik?"

Sel je na posteljo ter oprl brado ob dlan. Razmišljati je pričel natanko, kod je hodil prejšnji dan, kaj je počel, s kakimi ljudmi je občeval in kje in kedaj je imel zadnjikrat prepričanje v roki. Vedel je na tihem, da je prišel domu nekoliko pijan, a ker je bil obče spoštovan in soliden človek, ni hotel tega v svojih spominih še izrečno povdarjati. . .

Popoldne je sedel v kavarni ter se prepiral s Filémonom Sovo o tiskovni svobodi; vstal je potem in razgret stopil k svoji suknji ter izvlekel iz žepa prepričanje. . . Dobro! . . . Do te ure se je dalo zasledovati vse popolnoma jasno in natanko. . . Iz kavarne je odšel nekako ob treh, — recimo ob polu štirih. Resnično, — na desni strani ga je tiščalo, ko je zapenjal zgornjo gumbo: prepričanje je bilo spravljeno v notranjem žepu. To je bilo torej ob polu štirih. . . In pozneje? Na trgu je srečal Sempronija Sljuko. . . Kaj se je godilo po tistem usodepolnem hipu, to se je izgubljalo v gosto meglo; samo tu pa tam je mogel dvigniti težki zastor, — a kar je ugledal, ni bilo ničesar važnega: tolsti, rdeči obraz, z vinom polite mize, prevrnjeni kozarci. . . Zapečljal ga je bil Sempronij. . . Lahko tebi, Sempronij: ti nisi obče spoštovan in soliden človek in tvoje prepričanje je dolgo samo enajst centimetrov; vrh tega je broširano in ne dela nikakih

sitnosti ob prenašanju! . . . Job si je ubijal glavo, toda ni mu prišla nobena pametna misel. Res — nekoč je bil udaril po mizi z neko stvarjo; a to je bilo kasno ponoči in ni se mogel spominjati, ali je udaril s kozarcem, s hišnim ključem ali s svojim prepričanjem . . . Ne, — kaj bi s prepričanjem ob tako pozni uri? Skratka, — vse razmišljanje ga ni privedlo niti za korak na kak uvaževanja vreden sled . . .

Globoka žalost se je polastila njegove duše. Sprva je sklenil, da ne bo jedel ne grizljeja in pil ne kapljice, dokler ne najde svojega priprisanja. A ta sklep se mu je zdel pretiran, škodljiv in neprimeren za resnega človeka; zato ga je preklical . . . Nemiren in zamišljen se je oblekel, umil, ter počesal lase pomotoma v troje paralelnih preč . . . "Ako se reč pretehta, kakor se spodobi, nima moje življenje nikake vrednosti več, nikakega pomena. Lahko bi hodil brez roke, brez očesa, da, celo brez nosa bi se dalo živeti . . . A kadar človek nima prepričanja, tedaj je samo še senca brez telesa, knjiga brez vsebine . . . Za Boga, nekje je ostalo na vsak način!" . . .

Ko je stopil na ulico, se mu je zdelo, kakor da je izpostavljen z zvezanimi rokami vsakovrstnim nevarnostim. Prej je imel navado, da je pri vsaki stopinji krepko potrkal s peto ob tlak; zdaj si tega ni več upal. Celo brkov si ni pogladil, kadar je pogledal v kako izložbo. Poleg tega mu je bilo v želodcu slabo in pod lasmi je čutil neprijetno brenčanje . . .

Sempronij je ležal na zofi ter kadir cigareto. Premišljeval je ekspozicijo svoje najnovejše socialne drame. Vrh nosa in pod očmi so se mu poznale rdeče proge od nosnika, ki je ležal strti poleg postelje. Sinoči se je bil vrnil Sempronij iz gostilne ob kakih treh in zjutraj je pil gorke limonado.

Job je bil v zadregi; iskal je prikladnih besed, da bi se dotaknil kočljivega predmeta kolikor mogoče rahlo in neprisiljeno. Da bi obdolžil Sempronija naravnost in brez opravičevanja, to bi bilo razžaljivo in celo nevarno. Vrh tega nikakor ni hotel vzbujati sumnje, kot da je bil sinoči do cela brez zavesti in da se ne spominja, kaj je počel s svojim prepričanjem. To bi osvetlilo z umazano lučjo njegov solidni značaj.

"Dragi Sempronij, z jako delikatnim vprašanjem prihajam k tebi. Pripetilo se mi je nekaj nenavadnega, skrajno neprijetnega. Vzbudim se danes zjutraj in ko se ozrem, ni mojega prepričanja nikjer . . ."

Sempronij je dvignil trepalnice ter stresel na lahko s spodnjim delom svojega nosa.

"To je sitno . . . res . . . jako sitno . . ."

"Kakor ti je znano, sem bil sinoči ves večer v tvoji družbi . . . Ali nisi morda slučajno . . . takole mimogrede . . ."

Glas mu je zastal in pogledal je svojega pri-

jatelja z vprašujočimi očmi. A prijatelj se ni ganil; v iztegnjeni desnici je držal cigareto ter otresal z mezincem pepel.

"Lahko si ga bil vtaknil k sebi pomotoma, iz raztresenosti . . ."

Sempronij se je razsrdil brez vsacega povoda. Vstal je nenadoma ter odgovoril z razgretim glasom:

"Če misliš, da sem ti odnesel tvoje neumno prepričanje, se jako motiš. Kaj mi bo tvoje prepričanje? Za vsakdanjo potrebo ga imam sam dovolj. Četudi je broširano, nekoliko zamazano ter samo enajst centimetrov dolgo . . . Sploh pa tvoji pripovedki niti ne verjamem. Zdi se mi, da imaš kakoršnekoli postranske namene. Poznam te, da si nenavaden kajon . . ."

Job je bil uničen.

"Ali dragi Sempronij, nisem te hotel obdolžiti, nikakor ne. Iz vsega srca spoštujem tvoje prepričanje, četudi je samo broširano . . . Moje je bilo vezano v lepo zeleno usnje . . . lahko razumeš, kako mi je brez njega. Zvedeti sem hotel od tebe, kako posebno okolnost . . . kake važne podatke . . ."

"Ne vem ničesar . . . In naposled, — vrag vedi, če je bilo to res kako prepričanje; skoro gotovo renomiraš in tvoje prepričanje ni bilo družega kot malovreden, ogoljen predsodek . . . Jaz za svojo osebo nisem opazil pri tebi nikdar nikakega prepričanja . . ."

Mrmolja je vzdihnil. Sempronij si je prižgal novo cigareto in nekaj trenutkov sta molčala oba. A polagoma je vstajalo sočutje v Sempronijevem srcu; pričel se je zavedati, da je delal Jobu krivico in to celo popolnoma na lepem, brez vsakega razžaljenja od prijateljjeve strani. Ozrl se je postrani nanj ter iskal mehkočutnih izrazov.

"Utolaži se, dušica, — stvar ni tako resna, kakor si jo predstavljaš . . . Oglej se, prosim te: — koliko ljudi živi srečno in zadovoljno brez najmanjšega prepričanja. In kakšni ljudje so to, — ugledni in češčeni . . . Svetnik Mrož, recimo, nima niti predsodkov, sploh ničesar ne; — o kakem prepričanju niti ne ve, da eksistira, — in vendar je svetnik; zdaj se celo brije . . ."

Mrmolja je zmajal z glavo ter pogledal v strop.

"Ako se reč pretehta, — kako vrednost ima takozvano prepričanje? Kadar bi ga rabil, takrat ti je v nepriliko, posebno če je trdo vezano in debelo; a kadar ga ne potrebuješ, pogrešaš ga brez vsake škode, — naravno! . . . Ne toguj; to ni zdravo: človek izgubi apetit . . . Poglej mene: — tu je moje prepričanje . . ."

Iz vlekel ga je iz žepa ter listal po njem; bilo je res že jako zamazano. Zdelo se je celo, da so nekateri listi iztrgani.

(Dalje prihodnjič.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Iz Clevelanda.

CLEVELAND, O. — Naše clevelandske razmere so precej podobne "našim družinskim razmeram". Kavšamo se, nasprotujemo drug drugemu in veliko kritiziramo, ker to je poslednje čase naša navada. V širše polje ameriške javnosti ne silimo toliko ko včasih. Dični Lojze rona tiskarno in "domovino" po starem, pa tudi privoščji si ga ko zmerom. To je njegova osebna pravica, četudi lomi zakone te nadvse svobodne dežele. Zato pa je svobodna, da lahko vsakdo dela kar hoče.

Clevelandska naselbina se že dolgo giblje v znamenju narodnega doma, misim v tem smislu, kakor je v prtkah zapisano: Solnce stopi v znamenju raka, ali dvojčkov, ribe itd.

Dom, ki je nedvomno velika potreba naselbine kakor je naša, se je po dolgih pripravah, bojih, intrigah, ovirah itd., pričel vendar graditi. Marsikatera naselbina se nam čudi, da smo tako dolgo odlašali s to stavbo, medtem, ko so jo druge, veliko manjše naselbine, že davno zgradile. Da že nimamo dvorane, so krive naše posebne razmere, kakor že rečeno. Mi vsi radi govorimo o slogi, pa sloga ni tako lahko izpeljiva reč. Če bi bili vsi klerikalci, bi še šlo, pa tudi ti se kavšajo med sabo. Ako bi bila vsa naselbina socialistična, bi se take akcije najlože izvedle, ampak to še ni. Socialistov imamo sicer veliko, takih, ki niso pri organizovanju tudi ni sloge. Nekateri izmed njih pa so stavili akciji za zgraditev doma ovire. Če bi bili narodni trgovci res narodni, bi kaj pomagali pri stvari, tako pa se zdi, da bi radi le komandirali, delo in žrtve pa preustili drugim.

Glede doma se gre ljudstvu zato, kdo ga bo kontroliral. Ali naj bo last celokupne naselbine, ali pa ene sekte ljudi. Sedaj je pod kontrolo organizacij in če ne bo kakih poznejših homatij, bo tudi ostal. Včasih se sliši, da so napredni elementi zgradili v La Sallu, Ill., in v Rockspringu, Wyo., domove, ki pa sta pozneje prešla v delno ali pa popolno klerikalno kontrolo, to je, pod vlado farovža. Ni mi povsem znano, koliko je resnice na tem. Če bi človek sklepal po listih, bo nekaj res, kajti o tisti naprednosti omenjenih naselbin, kakor smo čuli včasih, se danes ne čuje več.

Dom v Clevelandu bo delno dograjen do jeseni, tako da bo dvorana do takrat že porabna. Sredstev za gradnjo seveda ni dovolj, zato smo se zatekli k posojilom v obliki bondov. Dom bo zgrajen na trgovski podlagi; s tem ne mislim d' abodo zidovi na "trgovskem fundamentu", ampak stvar mislim tako, da bodo prostori za trgovine, dvorana, dvoranice itd., donašali toliko dohodkov, da se bo vloženi kapital obrestoval in poleg tega bo še nekaj preostajalo za odplačevanje dolga.

Iz "Proletarca" se opaža, da se je v nekaterih naselbinah socialistično gibanje poživilo. Žal, da iz naše naselbine ne morem poročati o kakih posebnih aktivnostih, v kolikor se tiče naše organizacije. Klub št. 27, JSZ., je bil dolgo časa največji socialistični klub med ameriški Slovenci. Zasedujoč poročila tajništva JSZ., o razpečanih članskih znamkah, vidim, da ga je prekosil klub št. 1. Ne rečem, da ni med našimi

sodrugih volje za delo. Kar jih je aktivnih, delajo kolikor največ morejo. Naselbina je velika in raditega je polje za delo večje kakor v manjših krajih. Ampak premalo nas je za delo. Tudi nekoliko več ognjevitih energije bi potrebovali. Med maso vlada mlačnost in nezanimanje. Kot sem že rekel, ljudje veliko kritizirajo, kar pa nam nič ne pomaga. Prepričan pa sem, da bi naš klub napredoval, ako bi imel par takih požrtvovalnih članov, ki imajo izredne organizacijske sposobnosti in ne bi bili preveč privezani na dolge delavnice v tovarnah. Je že tako, da ko človek pride od dela domov, je utrujen, potem mora iti na to ali ono sejo, in pri najboljši volji ne more najti dovolj časa, ki ni ga porabil samo za delo v socialistični organizaciji. Vsaka stvar ima svoje krize, naše gibanje gre največkrat naprej, včasih obstane, tudi nazaduje, pa se zopet opogumi in gre po svoji stari poti naprej. Tudi v splošnem je socialistično gibanje v Clevelandu še zmerom veliko slabotnejše, kakor do razdorov, ki so nam prinesli te razmere.

Nekateri dopisniki se oglašajo z razpravami o bodočem zboru JSZ. Marsikaj bi se lahko govorilo o tem, toda jaz se bom dotaknil le par reči. Glede lista hočejo nekateri staro formo. So ljudje, ki se izgovarjajo, da ne čitajo lista, ker ima to formo. Ti ga ne bodo čitali v nobeni formi, ker taki ljudje sploh ne znajo čitati. Mar čitam knjigo, list, brošuro in letak radi forme, ali radi vsebine? Na to naj odgovore kritiki. Boljši argument je, da bi s prejšnjo formo lažje dobivali naročnike med maso. Pri tem se človeku porodi vprašanje, ali ne bi bilo mogoče ohraniti revijo, propagandistično gradivo in novice pa bi se priobčevalo v listu, ki bi imel formo, kakor n. pr. Prosveta ali Enakopravnost. Pri tem mi prihaja na misel tudi to. Zmerom čujemo, koliko delavskih listov imamo. Zakaj pa ne bi ti listi agitirali za socialistično stranko, Proletarec pa bi ostal strogo socialistična revija, ki bi priobčevala splošen pregled našega gibanja in znanstvene socialistične članke. Enakopravnost nam gre na roke do gotove meje in njen urednik Vatro Gril napiše včasih dober kritičen članek o splošnem delavskem gibanju s socialističnega stališča. Tudi Prosveta prinaša naznanila socialističnih klubov in včasih se najde v nji tudi kak agitatoričen dopis za našo zvezo in stranko. Ali ne bi mogli tudi uredniki nekoliko bolj agitirati za soc. stranko, kakor so že včasih?

Kar se tiče mojega vkusa v pogledu forme, bi zelo rad, da se Proletarcu ohrani sedanja oblika. Stvar naj se prestresa na zboru in napravi naj se definitivno zaključek, da ne bomo vedno govorili le o formi. Naročnikom lista pa priporočam, naj ga čitajo in agitirajo zanj. Če boste prezirali list sami in ga blatili ne da bi ga čitali, kako morete pričakovati, da ga bomo naširili in utrdili?

Pred leti se je govorilo in razpravljalo o preselitvi Proletarca v Cleveland. Moje mnenje je, da se je napravila napaka, ker se to ni izvršilo. Povedali so mi, da so nastale težkoče in tako je ostalo pri starem. Morda bi bilo umestno, da se na zboru JSZ, razpravlja o namestitvi stalnega organizatorja JSZ v Clevelandu. Naselbina je velika in če bi bil organizator tudi na svojem mestu, bi stvar koncem konca ne bila za JSZ. nikako finančno breme. Zastopal bi list, dopisno

ni vanj, vodil kampanje za nabiranje naročnikov, vrtil prodajo knjig in brošur, predaval na sejah, nastopal na shodih itd. Seveda, če bi hotel vršiti vse te naloge, bi moral imeti tudi potrebne sposobnosti.

Komunistične organizacije Slovenci v Clevelandu nimajo, pač pa obstoji nekaj podobnega v Collinwoodu. Prišel sem v dotiko s par Hrvati, ki so mi pravili, da je med Hrvati precej postojank Workers party po ranih naselbinah, toda ne toliko, kot so v pričetku kampanje pričakovali. O Slovencih pa so se izrazili zelo nepohvalno, ker ne morejo organizirati med njimi svojih klubov.

Tudi na združnem polju se nekaj giblje. Collinwoodska združna prodajalna bo ta mesec otvorila v naši naselbini svojo podružnico. Če bi vladal med nami rojaki pravi združni duh, bi imeli lahko tukaj le združno veletrgovino. No, pa čez leta že še pride.

Drugače ni pri nas nič posebnega, kar bi zanimalo javnost. Radi konference JRZ., ki se je vršila jeseni preteklega leta, je bilo tudi tukaj med gotovimi krogi nekaj razburjenja in Mr. L. Truger je sklical celo nekako sejo, kjer naj bi se na en ali drugi način "protestiralo", kakor se je že enkrat prej po njegovem navodilu. Seja pa se je razšla brez zaključka in tako je ostal med "protestanti" samo Lojze, Sakserjev štab, Rev. Zakrajšek in znani "urmohar", ki potuje po naselbinah s svojo bakso. Eni pa so protestirali bolj sami zase. Vse bi še bilo allright, samo če bi se konferenca ne spomnila "Proletarca". Slovenski delavci smo sicer socialisti, samo delati nočemo za socializem in podpirati socialističnega časopisja. Izven tega smo napredni, zavedni in skrajno revolucionarni, posebno ob omizjih, kjer se toči prepovedan sad prohibicije. — JANKO SITNEŽ.

Demagogični napadi na E. V. Debsa.

CHICAGO ILL. — V "Radniku" z dne 5. marca je neki dopisnik ki se je podpisal "izvestitelj" napisal poročilo o shodu socialistične stranke v Ashland Auditoriumu, kateri se je vršil dne 25. februarja to leto. Najprej se je obregnil ob županskega kandidata sodruga Cunea, katerega na ignoranten način zasmehuje. Zamolčal pa je čitateljem svojega lista, da se je že marsikak pristaš komunistične stranke zatekel k njemu in tudi tisti komunisti, z Ruthenbergom na čelu, ki so preganjani radi prisostovanja komunistični konvenciji v michiganskem gozdu, ki rabijo njegove sposobnosti pri obrambi. Cunea je pomagal rakriti dejstvo, da je bila dotična konvencija organizirana od agentov provokatorjev, katerim so naselili tudi voditelji ostanka komunističnih struj, dasi Radnik o tem previdno molči.

Poleg napadov na soc. stanko mrgoli v dopisu naznanovanj sodruga Debsa, o katerem pravi, da ga je delavstvo nekoč nosilo na rokah in mu ploskalo po deset minut skupaj, sedaj pa mora govoriti prazni dvorani. Resnica je, da je prišlo na dotični shod kljub neugodnemu vremenu nad 3.000 ljudi, torej Debs ni govoril prazni dvorani; Nekaj dni pozneje je govoril na Pullmanu, kjer je moralo več sto ljudi oditi, ker ni bilo v dvorani več prostora. Predzadnje nedeljo je govoril v Meldazovi dvorani na zapadni strani, in tudi ta shod je bil številno obiskan in mnogo ljudi je moralo oditi, ker je bila dvorana prenapolnjena. Enako je z vsemi drugimi shodi socialistične stranke. Ko je nastopil Debs na Longuetovem shodu, je bilo navzočih nad 5.000 ljudi in par tisoč jih je ostalo zunaj in zahtevali, da mora Debs govoriti tudi

njim. Tudi ta shod je organizirala socialistična stranka.

Dopisnik obžaluje Debsa, ker rabi samo fraze, se zvija po odru, in govori za stranko, ki je ni več, mesto, da bi šel v Worker's Party, ki je seveda tako velika, da je dobila v New Yorku 700 glasov, v Chicagu pa ni v stanju postaviti niti svojih kandidatov.

Debs je na shodu dejal, da je socialistična stranka politični izraz revolucionarnega delavstva v tej deželi. Dopisnik vzklika: "Nesrečnik, kje je tvoja logika, kje tvoj zdrav razum! Mar ne veš, da socialistična stranka že davno ni več revolucionarna stranka. . .!" No, oni pa so revolucionarji, kar je tako jasno razložil provokator Bailin in drugi. Pri tem je dopisnik še toliko drzen, da predbaciva soc. stranki, da vrši v tej deželi vlogo agenta provokatorja. Tu naj se vpraša samega sebe, kje mu je logika!

Nadalje pravi dopisnik, da je Amerika čudna dežela. V njej človek lahko zagovarja kar hoče, ni se mu treba pokoriti nikaki disciplini, razum v Workers party. Na drugem mestu pa prinaša Radnik govore odborikov tretje Internacionale, v katerih je polno pritoževanj nad nemško, francosko, italijansko in ameriško komunistično stranko, češ, da delajo gotovi elementi v njih otročarije in se ne marajo pokoriti zaključkom kongresov in eksekutive.

Ko je naštel vse namišljene hibe soc. stranke, zaključuje odstavek: "Kako je to mogoče? Ili je Debs izludio, ili je v duši pokvaren ili možda misli, da će na taj način ponovno ujediniti sve revolucionarne elemente u svoju socijalističku stranko, da iz te smjese napravi "gulaš", s kojim će osloboditi radni narod. . . i izvršiti socijalnu revoluciju. Ako on radi toga ostaje i dalje u stranci, u kojoj po pravu, njemu nije nikada bilo mjesto, onda je stari Debs jedna velika naivčina."

Debsu torej ni bilo nikdar mesta v socialistični stranki. Kje pa, gospodine? Morda pri avstrijakantih, ki so prirejali po ameriških mestih Francu Jožefu slovesne pogrebe po ulicah, potem, ko je vzel Avstrijo vrag, so pa šli k "revolucionarjem", da bi se na ta način maščevali za poraz svoje ljubljene dinastije? Kje pa ste se vi učili socializma, če ga sploh kaj poznate?

Če je socialistična stranka delala napake, katere del ste bili tudi vi (ako niste postali revolucionar šele predvčerajšnjim), kaj pravite o svojih napakah? Če ne delate napak, čemu pa preminjate vsak teden program in ga potem objavite kot "novi", edino "pravi" program, čez par dni ga pa zopet zavržete. Zakaj pa vas kritizirajo v Moskvi? Mar zato, ker delate prepametno?

"Izvestitelj" zaključuje svoj dopis z obžalovanjem Debsa in mu želi "laku noč". Tako se norčuje iz moža ena "ništarija", ki niti ne ve, kaj je razredni boj in vse kar ve, je par demagoških fraz, katere raztresa okoli sebe. Tako razumejo gospodje včerajšnji "komunisti" delo za enotno fronto. — X.

Naša pomlad.

ALQUIPPA PA. — Zopet izvaja narava svoj čudež. Zimo odriva, livadi kliče iz spanja, duh pomladi preveva ozračje. Vsako leto enkrat oživi narava, mrtva zima gre v ničnost.

Tudi proletariat ima svojo zimo, ki je daljša, kakor navadna koledarska zima. Tudi trpečemu ljudstvu nastopi enkrat pomlad, ki bo trajnejša, kakor je koledarska pomlad.

Ko preneha zima, prično kmetje obdelovati svoje polje, vrtnarji negovati vrtove, vse se giblje v prerojenju. Isto je z našo pomladjo. Orati moramo, sejati, negovati naše ogromno polje, da bo pomlad na njemu res vesela pomlad.

Brez dela se ne ustvari ničesar. Brez boja ni zmag. In zato delamo, kakor kdor more in zna. Delavci, ki se zavedamo boljše bodočnosti — naše pomladi, pripravljamo tla zanjo. Smo kakor kmetiči in vrtnarji. Vzelo bo leta neumornega dela tisočev proletarcev po širnem svetu, predno bomo napravili naš vrt — družbo prihodnosti — podoben vrtu. Zato, prijatelji delavci, stopite med naše vrtnarje. Pomagajte jim pri organiziranju in vzgojevanju delavskih mas. Vsakdo naj napravi svoj del. Naša pomlad prihaja in čim več bo oračev, tim lepša bo žetev. — JACOB KOTAR.

Sodrugom kluba št. 184 na Lawrence, Pa.

HENDERSONVILLE, PA. — Članstvu kluba št. 184, JSZ., naznanjam, da se vrši prihodnja seja v nedeljo 18. marca ob 1. popoldne v dvorani društva Prosveta, SNPJ., na Lawrence.

Sodrug, ta seja je izredno važna in je potrebno, da se je vsi udeležite. Na dnevnem redu je razprava o programu zbora JSZ., ki se bo vršil meseca maja, in volitve delegata na ta zbor.

Kdor deluje v socialističnem gibanju, deluje v prid sebe in vse človeške družbe. Če potrošite smpatam par ur časa, ga ne vržete proč, ampak dobro investirate. Delujmo za cilje, ki nas vodijo v družbo, ki bo naša, ne pa parazitska kakor je današnja.

Na svidenje v nedeljo 18. marca — JOHN TERČELJ, tajnik.

AGITATORJI NA DELU.

NAROČNIN NA "PROLETARCA" SO POSLALI:

Frances A. Tauchar, na agitaciji v Milwaukee, Wis.	25
J. Krebelj, Cleveland, O.	15
Anton Pečnik, Barberton, O.	11
John Kvartich, Morgan, Pa.	9
George Kistler, Acosta, Pa.	7
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	7
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	6
Mike Primožich, Library, Pa.	4
Anton Ocepek, Clairton, Pa.	4
John Pirih, Slovan, Pa.	3
Louis Krašna, Conemaugh, Pa.	3
Anton Žagar, Sheboygan, Wis.	3
Jack Kotar, Aliquippa, Pa.	3
M. J. Gabrenja, Johnstown, Pa.	3
Frank Modic, Glencoe, O.	3
Leonard Lenassi, Meadowlands, Pa.	2
Frank Richter, Colo.	2
Frank Cepirlo, Lorain, O.	2
Frank Čemažar, Columbus, Kansas	2
Sava Bojanovich, Chicago, Ill.	2
John Prudich, Collinwood, O.	1
John Petkovšek, Power Point, O.	1
Frank Grile, Jenny Lind, Ark.	1
Jack Kunstelj, Ely, Minn.	1
John Kunstelj, Gross, Kansas	1
Anton Lukančič, North Chicago, Ill.	1
Anton Zalar, Lloydell, Pa.	1
J. R. Sprohar, Pursglove, W. Va.	1
Max Martz, Buhl, Minn.	1
Aug. Zupancich, Chicago, Ill.	1
Jos. Korsic, Carlinville, Ill.	1
Fr. Bregar, Avella, Pa.	1

ČLANSTVU JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

Sodrug! Zbor Jugoslovanske socialistične zveze se bliža hitrih korakov. Samo še nekaj tednov, pa bo tukaj. Dolžnost vseh dostojnih klubov je, da izvolijo takoj svoje delegate in prijavijo njih imena tajništvu JSZ, da jim dostavi poverilnice.

Klubi, ki so zaostali s prispevki, so prosi, naj jih takoj poravnajo, da ne izgube pravice do zastopstva na zboru. Ta zbor je za naše gibanje tako važen, da ne sme manjkati niti enemu nobenega zastopnika klubov, ki so bili organizirani od leta 1920 naprej. Klubi, ki zaradi enih ali drugih vzrokov zaostali z mesečnimi prispevki in so postali pasivni, naj torej poravnajo svoje prispevke za tri mesece nazaj, in izvolijo svojega delegata.

Vožnji stroški delegatov bodo plačani iz centralne blagajne.

Čim več zastopnikov bo na zboru, tim tečajnejše bo opravljeno delo zbora. Več glasov več ve, poleg tega zahteva polno zastopstvo enakopravnih delov JSZ tudi demokratično načelo, potem katerega se upravljajo naše zadeve.

Če se pomisli, da ni imela JSZ od meseca julija 1916 radi abnormalnih razmer nobenega zborovanja, tedaj mora biti vsakemu članu JSZ pojmljivo, kako nujno je, da ima vsak naš klub na tem zboru svojega zastopnika, tudi če je treba zato doprinesiti kake morebitne finančne žrtve. Te žrtve ni treba da padejo na posledince, temveč na vse prizadete v klubu.

Socialistična stranka namerava odpreti v kratkem veliko organizatorično kampanjo, katere glavni govornik bo sodrug E. V. Debs. Prevozil bo kakor leta 1912 vse države, da poziv socialistično gibanje in dovede novih članov v stranko.

Sodrug Debs pravi, da bo pridobila stranka s to turo več članov kot jih je imela kedar poprej.

Ko je dal sodr. Debs to izjavo, je mislil tudi na porast članov v Jugoslovanski socialistični zvezi. Mi moramo pokazati, da sodr. Debs v našem slučaju ne sodi napačno. Toda da bo Debsovo mnenje o naši aktivnosti pravilno, je treba iti takoj na delo, da se izvrši kar najimpozantnejše naš zbor; kajti od zbora je odvisno vse naše bodoče delo za socialistično propagando. Naš zbor, ki začne zborovati dne 27. maja v Chicagi, mora biti mejnik podvojen aktivnosti za socialistično idejo med jugoslovanskimi delavci v Ameriki.

Na delo sodrug! s poravnanjem zaostalih mesečnih prispevkov in izvolitvijo delegatov na naš zbor!

TAJNIŠTVO JSZ.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Leto agitacije. — Tekma. — Povišanje naročnine. — Primerjajte razliko. — Mnenja sodrugov. — Kaj je najvažnejše? — Glasovi agitatorjev.

Iz raznih notic v tem listu ste poučeni, da se je uprava lista zavzela podvzeti v tem letu energično kampanjo za razširjenje "Proletarca". Poslali bomo agitatorja v zapadne države, istotako v vzhodne države. Sodruginja Tauchar je bila zadnji teden par dni na agitaciji v Wisconsinu. V začetku poletja gre na zapad. Tudi nekateri zastopniki so postali aktivnejši. Kdo je pri pridobivanju naročnikov aktiven, lahko razvidite iz seznamov dobljenih naročnin. Zadnji tak seznam je objavljen v tej izdaji. Nekateri sodrugi se zavedajo, da je socialističen list odvisen samo od delavstva. Zato skrbe, da mu od časa do časa pošljejo kako vsoto v vzdrževalen fond, objavljen pod rubriko "Listu v podporo". Pregledujoč naš položaj, je vidno, da bo to leto pomenilo leto jačanja JSZ., in njenega glasila "Proletarca."

Na podlagi zaključka upravnega odbora se prične dne 25. marca kontest za nabiranje naročnikov Proletarca, ki traja do 25. junija. Za udeležence tekme odpade provizija. Odračunavati si smejo samo poštno stroške. Provizija pa ostane za potovalne zastopnike, kateri je bodo hoteli. Načrt kontesta in seznam nagrad bo objavljen v drugi izdaji ali pa eno poznej. Za eno naročnino se bodo štete le celoletne naročnine; dve polletni naročnini se bosta šteli za eno. V nedeljo 25. marca pričnite z agitacijo za širjenje "Proletarca". Kontest nismo organizirali radi tekme kot take, ampak zato, da damo stvari več življenja. Ni ga sodrugov, sodruginje in somišljenika, ki ne bi mogel pridobiti vsaj nekaj naročnikov. Upravi, kakor vam, je le-leče edino na tem, da se Proletarca razširi v interesu socialistične propagande in vzgoje. Torej na delo. Kontesta se udeleži lahko vsak, razun oseb pri "Proletarcu", ki sicer smejo nabirati naročnike kakor dozdej, toda ne bodo všteti kot soudeleženci kontesta.

Pazite na načrt, kadar bo objavljen. Pri tem pa se pripravite na delo. Celoletna naročnina po 10. marcu je \$3, za pol leta \$1.75, za četrt leta 90 centov. Dve polletni naročnini se bosta kontestantom šteli za eno, štiri četletne tudi za eno. V izkazih, ki se bodo objavljali v listu, bodo torej štete naročnine na ta način. Ako se nimate knjižice za nabiranje naročnikov, pakte nemudoma ponjo. Ako želite nadaljnjih informacij, se obrnite na upravništvo.

Naročnina je zvišana iz enostavnega vzroka, ker je bila dosedaj prenizka in ne bi pokrivala izdatkov lista niti če bi bilo število naročnikov še enkrat višje računano na podlagi dva tisoč naročnikov, je znašala izguba pri listu zadnje leto nad tri tisoč dolarjev. Če računamo angleške delavske revije od 3 do \$5 na leto za mesečnik, ne bi smelo naše delavstvo pričakovati, da bi jo mi mogli izdajati za tako nizko vsoto tedensko. Ako hočete videti razliko, si kupite nekaj angleških delavskih revij, ne kapitalističnih, in videli

boste diferenco. Pri tem se spomnite, da ima ena več naročnikov, kakor vse naše publikacije skupaj, in da se jo lahko širi med sto milijonov ljudi, medtem ko obsega naše polje komaj 15 do 20 tisoč delavcev, do katerih lahko pridejo naši agitatorji. Največja cirkulacija, ki jo ima sedaj najbolj razširjen slovenski list, znaša od osem do devet tisoč naročnikov. Glasila jednota, ki so za članstvo obvezna, imajo seveda večjo cirkulacijo.

Sodrug M. Martz iz Minnesote piše, da je povišanje naročnine za list škodljiva poteza. Alois Pavlinič iz Bellaire, O., je nasprotnega mnenja, in pravi: "List je bil dosedaj dosti poceni, primerjajoč ga z drugimi tedniki. Gradivo, ki ga prinaša "Proletarec", prekaša tudi gradivo v takozvanem revolucionarnem listu "Radnik" v vseh ozirih, kajti je vzgojevalno, informativno in tudi zanimivo. List nam v svojih kolonah po daja dobro sliko o položaju in njegovi komentarji so izvrstni. Tak list je vreden zvišanja naročnine, da na ta način vsi kolikor toliko pripomoremo za njegovo vzdrževanje."

Neki sodrug iz Pennsylvanije (njegovega imena iz gotovih razlogov ne omenjamo) piše, da bi zelo rad obiskal svojo in okoliške naselbine v kampanji za pridobivanje naročnikov Proletarcu. Šel je okoli naročnikov v domači naselbini in jim pojasnil, da sedaj naročnino lahko obnove po stari ceni. Večinoma so mu odgovorili, da je Proletarec vreden večje naročnine in jo bodo plačali po novi lestvici. Pri tem nam je sodrug navedel težave, ki ga ovirajo, da ne more storiti za list več kakor dela. Poleg službe, od katere je odvisen za svoje preživljanje, je aktiven v klubu, v okrajni organizaciji soc. stranke, v raznih društvih, posebnih odborih in tako ni skoro nobeno nedeljo in noben večer prost. Povsod, kjer deluje, pa nastopa kot socialist — in to je glavno.

Od nekega hrvatskega sodruga v Michiganu imamo pismo, v katerem se o Proletarcu zelo pohvalno izraža. Obnovil je naročnino po novi ceni, dasi bi jo lahko obnovil še po stari ceni. Ker ve, da je list vreden \$3 na leto, je poslal tri. Neki somišljenik iz Pennsylvanije piše, da je njihov okraj še vedno prežet s špijoni in če bi kdo odprto deloval za socialistični tisk in skušal organizirati soc. klub, bi bil izgnan iz carstva premogovniških baronov. Upa, da se bo situacija kmalo izboljšala in skrbel bo, da se tam ustanovi tudi socialistični klub. Stavka namreč tam še vedno traja — posledica lopovskih profitarjev in delavske nesloge.

T. Z. iz Lloydella piše, da se po naselbinah še dobe ljudje, ki razumejo, kaj je in kaj ni delavski list. O tem se je imel priliko poučiti potovovalni zastopnik "glasila slovenskih delavcev", drugače šifkartaško glasilo "G. N." Dobe se namreč delavci, ki še niso pozabili, kako je G. N. zagovarjal njihove interese, in vedo, da bo skočil ob prvi priliki v tabor krvososov, kakor hitro mu bodo pripravljene plačati za njegovo delo v "korist" delavskih interesov.

J. K. poroča iz Dodsona, Md., da naše delavstvo tam še nič ne ve o socialističnem gibanju, razun v toliko, kolikor je o njemu poučeno iz pobožnjaških listov. Unija je prepovedana, kar je umevno, če delavstvo ni v stanju, da jf izvojuje priznanje. J. M. S. iz Pueblo, Colo., piše, da je agitacija za socialistično stvar tam zelo težka. Med delavstvo se je naselil en poseben na-

zor, da je treba nekaj novega, torej novo stranko in nov list, čeprav je nov samo po gospodarju, vse drugo pa je isto kakor prej. Tudi v Pueblo bomo še imeli jako socialistično organizacijo in socialistični listi bodo dobili več čitateljev. Ljudje se morajo v takih krajih najprvo uleteti, poskušati morajo razne nove organizacije z "novimi" programi. Končno pa mora priti spoznanje, da smo vsi ljudje, ustvarjeni z enakega materiala, in da lahko vsi, katerim je kaj za socializem in ga razumejo, ali vsaj mislijo da ga razumejo, delajo skupaj in se bore skupaj proti enotnemu sovražniku, mesto da trošije energije v frakcijskih bojih.

Naročila za letošnji Družinski koledar še vedno prihajajo. Da ne bo nepotrebne korespondence, vsem ponovno naznanjamo, da je bil koledar ves razprodan že v prvih dnevih januarja. Ustreči smo mogli pozneje le nekaterim s tistimi koledarji, katere smo s par naselbin prejeli nazaj. Za bodoče leto naj se vsakdo potrudi, da ga naroči pravočasno. Ob enem priporočamo čitateljem, naj naroče nekaj knjig, kolikor že morejo, iz naše zaloge.

LISTU V PODPORO.

HUDSON HEIGHTS, N. J.: M. Stichauner	\$.50
CLEVELAND: A. Rožar, 50c; Neimenovana 50c	1.00
MELROSE, IOWA: Geo. Bratschun50
MORGAN, PA.: Jack Removš50
ST. MICHAEL, PA.: L. Trinkaus, 50c; L. Boltich, 50c, skupaj	1.00
WOODWARD, IOWA: Frank Smerdu	1.00
GROSS, KANS.: J. Kunstelj23
WAUKEGAN, ILL.: R. Skala50
NORTH CHICAGO, ILL.: Ant. Lukancich50
CHICAGO, ILL.: P. Vrhovnik, 50c; Martin Mihe-lich, 50c; L. Katz, 50c	1.50
RAINS, UTAH: John Glavan	1.00
WASHINGTON, PA.: Mike Podboy50
MAYNARD, O.: Fr. Spendal65
EVELETH, MINN.: John Benchina25
Bellaire, O.: Alois Pavlenich50
JOHNSTOWN, PA.: Heretik, 50c; J. Bombach, 50c; skupaj	1.00
LORAIN, O.: Frank Čepirlo25
MILWAUKEE, WIS.: Ant. Stalc, 50c; John Sha-bus, 50c; (izročila F. A. Tauchar); skupaj ..	1.00
GLENCOE, O.: M. Pierce25
FARRELL, PA.: T. Mausar, 25c; Joe Germ, 25c; Fr. Cimperman, 25c; Fr. Vicozi, 25c; Fr. Kramar, 25c; F. Garm, 15c; J. Novak, 10c; M. Žagar, 10c; J. Maček, 10c; skupaj	1.70
DODSON, MD.: John Kogoy ..	.50
SHEBOYGAN, WIS.: J. Šabanc, 50c; Fr. Nagode, 25c; skupaj ..	.75
PIONEERVILLE, IDAHO: Louis Painich	4.35
Skupaj ..	\$19.93
Zadnji izkaz ..	50.05
Skupaj ..	\$69.98
OPOMBA: V izkazu 14. dec. 1922, pomotoma izpuščeno: J. Šum, Johnston City, Ill., 25 centov.	

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.—Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

Kulturni vestnik.

Almanak Amerika. Izšel je "Almanak Amerik" (koledar) za leto 1923, katerega je izdal in uredil Ivan Mladineo v New Yorku. Koledar ima 320 strani in stane \$1. Pisan je v hrvaščini. Naroča se na naslov: Almanak Amerika, 2434 Grove St., Brooklyn, N. Y.

Ta koledar vsebuje razne podatke o ljudskem stanju v Zd. državah, o dobavi državljanstva itd. Vsebinsko je porazdeljena sledeče: I. Koledarski del. — II. O narodni meljski obli. — III. O Zedinjenih državah. — IV. Pregled najvažnejših zakonov. — V. Zdravstvo. — VI. Pogovori v Zedinjenih državah. — VII. Jugoslavija. — VIII. Zabavnik.

V kolikor se tiče statistike o jugoslovanskem prebivalstvu v Zd. državah, je nezanesljiva, ne po krivdi urednika Koledarja Amerika, ampak po krivdi urada za ljudsko štetje.

Mr. I. Mladineo, ki je izdal in uredil ta koledar, je načelnik jugoslovanskega oddelka v biroju Foreign Language Information Service, toda koledarja ni imel kot uradnik te organizacije, ampak kot privatna oseba. Vsebinsko je prirejena z amerikanizacijskega stališča in izdajo je odobril J. J. Davis, delavski tajnik Hardingovemu kabinetu. Ob priliki se na nekatere statistike o jugoslovanskem časopisju, jednotah itd., morda še povrnemo.

The Goose-Step, študija ameriškega šolskega sistema, spisal Upton Sinclair, Pasadena, Calif. Knjiga ima 488 strani. Kakor je Sinclair opisal ameriški žurnalizem v knjigi "Brass Check", ali verstva v knjigi "The Profits of Religion", tako je na poljuden način v omenjeni knjigi opisal, kdo kontrolira ameriške učne zavode in zakaj. Vsak sodrug, vsak inteligenten delavec bi se moral seznaniti s tem Sinclairjevim delom. Pisatelj izvaja, kako so ameriški kolegiji in vseučilišča kontrolirana od kapitalistov, ki imajo pri njih glavno in odločujočo besedo. Ti učni zavodi skrbijo, da se vsaj dijakom kapitalistična propaganda v glavo, takorn ni stoođtođni amerikanizem, kakor si ga predstavljajo dolarski patriotje, in te vrste ljudje kontrolirajo ameriško višje šolstvo. Morda je ni dežele na svetu, ki bi imel kapitalizem šolstvo tako v pesteh, kakor v Zedinjenih državah. In morda ni dežele pod solnec, kjer bi se ljudstvo tako malo brigalo, kdo kontrolira šolstvo in zakaj, kakor ameriško ljudstvo.

Ta knjiga bo služila marsikakemu čitatelju za to, da bo izprevidel, na kako absurdni podlagi je zgrajen ameriški višješolski sistem in kako nujno kliče po reformi.

Mladinski list, mesečnik, izdaja SNPJ, za član mladinskega oddelka. Meseca februarja je izšla druga številka "Mladinskega lista" v tem letu, ki je prišla izhajati preteklo poletje. V tem letu je gl. odbor S. J. P. J. list povečal od 16 na 32 strani, toda oblika list je nekoliko manjša. Prinaša slovenski in angleški besednjak.

Kar se tiče angleškega dela M. L., pa tudi slovenskega, bi bilo priporočljivo, da bi uredništvo skušalo oskrbeti kaj poljudnih spisov o običajih, krajih, o načinu življenja itd., ki bi slikali naši mladini deželo, katere prihajajo njeni roditelji. Med tu rojeno mladino prevladuje mnenje, da so kraji, iz katerih prihajajo ata in mama, napolnjeni divja dežela.

Pred par dnevi sem zopet čul nekega tu rojenega fanta, sina slovenskih starišev, pripovedovati, da v

ljudstvo v kraju, iz katerega prihajata njegova rodite-
lja, peča le z "vinorejo" in "kozjerejo". Pojasnjeval je
družbi, da tam ni nikakršne industrije, skoro nič žele-
znice in da ni mest, ampak samo kmečke vasi. Navzoči
so se smejali, kakor je navada med površno izobraže-
nimi ljudmi.

Mi imamo pisatelje, pesnike, kiparje in slikarje,
dramatike in učenjake, katere bi se naši mladini mo-
glo opisati v lahko umevnom tonu. Opisale bi se ji la-
hko naravne krasote dežele, opisalo naj bi se ji, zakaj
so bili njeni roditelji prisiljeni iti za kruhom v svet,
opisalo bi se ji lahko, s čem se ljudstvo preživlja, na-
baje, mesta in njihova zgodovina, zgodovina našega
jezika itd. V vsaki številki bi moralo biti vsaj par ta-
kih spisov. Naj mi urednik M. L. ne zameri, če rečem,
da se je dosedaj to stvar preveč zanemarjalo. Gradi-
vo, kakor ga prinaša M. L. v angleščini sedaj, je po-
brano iz ameriških mladinskih listov, šolskih knjig
itd. Tudi to je prav, ni pa prav, da ne najdejo v listu
pektor tudi reči, kakršne sem omenil. Niti najmanj
se mislim, da naj bi se naši mladini vtepal kak šovi-
tizem. Ampak v interesu nje in v interesu starišev bi
laho, da bi nekoliko bolj spoznala deželo in ljudstvo
ter njegovo življenje v tistih krajih, kjer je tekla zi-
belka našim izseljencem. To bi pripomoglo, da bi o-
troci, posebno če so razposajeni, ne zmerjali celo svo-
jih starišev s "hunkiji" in podobnimi imeni in da bi
se govorili tako zaničljivo o vsem, kar ni zgrajeno in
zrejmo na ameriškem želniku. — F. Z.

Brez naslova.

Rev. Bren hvali v "A. M." italijanske fašiste. Od
kraja jih je psoval prav na krščanski način. Ko je čul,
da so fašisti nastopili proti framazonskim božam in u-
veli "krščanski" nauk nazaj v italijanske ljudske šo-
le, in da je Sveto razpelo in kraljeva slika zopet obe-
lena v šolskih sobanah, je naenkrat spoznal, da so fa-
šisti koncem konca vendarle all right. Ako bodo ame-
riški kluksovcji pametni, ne bodo delali katoličanom
restrikcij za pristop, ampak jih sprejeli z odprtimi
rokami. Potem bo tudi Klu Klux Klan dobil Brenovo
odvezo.

V republikli Mehiki je bival med vojno rojak. Žni-
dacič, kjer je postal velik Jugoslovan. Potem je po-
stal nekaj komunistu podobnega in o Proletarcu se je
izrami, da zanj ni dovolj radikalen. Potem je pričel
po vzgledu cesarja Maksimilijana naseljevati Mehiko s
Slovenci. Slovenci pa niso dovolj revolucionarni in za-
to niso šli v Mehiko v njegov paradiz. Zato se je Žni-
dacič preselil bližje k Slovincem. Sedaj jim ponuja
"koščke" Kalifornije, na katerih lahko vsakdo postane
neodvisen, sam svoj gospodar.

Čudno, da se naši rojaki ne naveličajo delati v
rudnikih, plavžih in tovarnah, ko imajo take lepe pri-
like postati samosvoji gospodarji na farmah, ali pa o-
bogateji z delnicami. Nekaj je z njimi narobe. Drugače
se bi zapuščali "rajskih dolin" v Kaliforniji, Pinetown-
ov, Gramovih in Brunshmidovih kolonij, kjer raste
vse, najbolj pa otroci, ne bi se branili priti do bo-
gastev z nakupom delnic. Mogoče so vzrok "naše dru-
žinske razmere" in pa "pečlarsko vprašanje."

Tale naša ropotija vsakovrstnih problemov bi mo-
gla priti pred ligo narodov. Če liga že ne more rešiti

sporov med Poljaki in Litvinci radi meje, če ne more
potolažiti Turkov in preprečiti Francozom razgrajati
v Porenju, je mogoče vsaj še toliko pri moči, da bi re-
šila našega cenjenega rojaka, ki ne mara 'divorsirank',
in razvozljala naše nad vse važno pečlarsko vprašanje.
Dobro bi bilo v tem smislu sestaviti iniciativo in jo
predložiti pečlarskim klubom in članom organizacije
"naših družinskih razmer" na splošno glasovanje.
— K. T.

Alfabet.

Kedaj so ljudje prvič pričeli rabiti abecedo, to je,
sistematično sestavo pisemskih znamenj? O tem ni po-
polnoma določenih poročil. Pisemska znamenja so ra-
bili že v davnih časih in arheologi in jezikoslovci pro-
učujejo starinske najdbe, na katerih so vrezana, na-
pisana ali pa vklesana pisemska znamenja. Alfabet
(abeceda) ni nastala, kakršno poznamo danes, v teku
kratkega časa, ampak se je v teku stoletij, da, tisoč-
letij izpopolnila. Razni narodi imajo različne črke, ozi-
roma znamenja. Kitajci naprimer imajo na tisoče zna-
menj, ki pomenijo besede, medtem, ko imamo mi za
vsak glas črke, iz katerih sestavljamo besede. Naša
abeceda je veliko praktičnejša, kakor kitajska zname-
nja.

Poznavalci starih jezikov na podlagi svojih dog-
nanj zatrjujejo, da so Feničani največ pripomogli k
modernemu razvoju starega vzhoda in ti so prvi pri-
čeli izpopolnjevati pisavo in s tem ustvarili podlago
za sistematiziranje pisemskih črk.

Prvi njihovi zapiski, ki so jih arheologi našli,
so iz leta 900 pr. Kr. Pisavo pa so imeli že takrat ta-
ko dobro, da so jo poznali že najmanj par sto let po-
prej. Učenjaki trdijo, da so Feničani dosegli ta uspeh
vsled izpopolnjenja egipčanskega podobopisa (pisanje
s slikami in znamenji).

Oni so bili tisti, ki so v prvih početkih kulturne-
ga razvoja človeka zanesli pisavo k Grkom in bili so
oni, ki so dali podlago alfabeti in adoptirali zanjo to
ime, ki je še danes v rabi. Ime "alfabeta" izhaja iz be-
sede "alpha" prve črke v grškem alfabetu, in "beta",
njihove druge črke. Slovenci imamo svojo besedo za
alfabeto, "abeceda", ki izhaja iz črk a, b in c.

Kakor je vse plod razvoja, tako so tudi jeziki in
načini pisave. Angleški jezik ni bil vedno tak kakor
je danes. In starejši Slovenci se še spominjajo razli-
ke med današnjo slovesščino in ono, ki jo je pisal škof
Slomšek in drugi pred njim in za njim.

Socializem potrebuje velike agitatorje, ampak maj-
hne tudi. Mnogo majhnih doseže več ljudi kakor eden
velik.

ZADNJA PREDSTAVA V TEJ SEZONI

DRAMSKI ODSEK SOC. KLUBA ŠT. 1, J. S. Z.,
CHICAGO, ILL.

priredi

Cankarjevo **KRALJ NA BETAJNOVI**
dramo

V nedeljo 1. aprila 1923

v dvorani Č. S. P. S., 1126 W. 18th St. (Blizu S. Racine Ave.)

Vstopnina 45c 50c Dvorana odprta ob 2:30 popoldne.
vojni davek 5c Pričetek igre točno ob 3.

Po igri ples in prosta zabava.

CENIK KNJIG

ki jih ima v zalogi Proletarec.

LEPOSLOVNE KNJIGE, ROMANI, POVESTI IN ČETICE.	OBSOJENCI , (Vl. Levstik), broširana80	IGRE
BEDAKOVA IZPOVED , (Aug. Strindberg), vezana	OGENJ , (H. Barbuse), 337 strani, broširana \$1.10, vezana	1.50	ANFISA , (Leonid Andrejev), broširana
BOY , (Lois Coloma), roman, 269 strani, trda vezba	PASTI IN ZANKE , (I. Š. Orel), broširana35	ČARLJEVA ŽENITEV-TRLJE ŽENINI , (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana
BREZ ZARJE , (Milan Pugelj), 176 strani; trdo vezana	PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50	GOSPA Z MORJA , (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana
ČRNI PANTER , (M. Pugelj), povest, trda vezba	PLAT ZVONA , (Leonid Andrejev), vezana75	NAVADEN ČLOVEK , (Bran. Gj. Nusič), šala v treh dejanjih, broširana
DON CORREA , (G. Keller), roman	PLEBANUS JOANNES , (I. Pregelj), broširana75	ROMANTICNE DUŠE , (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana
DR. IVAN TAVČAR , zbrani spisi, VI. zv. 418 strani, broširana	PODOBE IZ SANJ , (Ivan Cankar), 165 strani, trdo vezana	1.10	UMETNIKOVA TRILOGIJA , (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana
DVONOŽEC IN DRUGE ZGODBE , (Karl Ewald), s slikami, trda vezba	POD SVOBODNIM SOLNCEM , (F. S. Finžgar), dva zvezka, vezana	2.50	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.
FAROVSKA KUHAČICA , (J. Š. Baar), povest, broširana	POVESTI MAKSIMA GORKEGA , broširana, 210 strani75	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata
FILIZOFSKA ZGODBA , (Alojz Jirasek), trda vezba	POVESTICE , (Rabindranath Tagore), broširana40	ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK , (Dr. J. F. Kern)
GADJE GNEZDO , (Vlad. Levstik), 219 strani, trdo vezana	PRAVLJICE , (Oskar Wilde), 162 strani, trdo vezana	1.00	DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO , (Alojzija Stebi)
GOLEM , (G. Meyrink), roman, trda vezba	SPOVED , (L. N. Tolstoj), broširana40	DREŽAVA PRIHODNOSTI
GRESNIK LENARD , (Ivan Cankar), vezana	SECE , (Henrik Mann), novele, trda vezba60	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA , (Dr. V. Sarabon), vezana
GUSARJI , (Claude Farrere), broširana	STAROINDIJSKE PRIPOVESTI , s slikami, (Jos. Suchy), broširana35	KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM
HEPTAMERON , (Margareta Valoiska), povest, broširana	SIMON GREGORČIČ , (Dom. Stribrny), broširana60	KDO UNIČUJE PROIZVAJANJE V MALEM
IGRALEC , (F. M. Dostojevski), broširana, 264 str.	STO LET SLOVENSKE LIRIKE , (C. Golar), broširana85	KOMUNISTIČNI MANIFEST , (Karl Marks in Friderik Engels)
IZ MODERNEGA SVETA , (F. S. Finžgar), vezana	SLEZKE PESMI , (Peter Bezruč), trda vezba50	KRATKA SRBSKA GRAMATIKA , (Dr. Josip Mencej)
JIMMIE HIGGINS , (Upton Sinclair, prevel I. M.) vezana v platno	TARAS BULJBA , (N. Gogolj), trdo vezana, 206 strani70	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA , (Fr. Drtina), broš.
JOSIP JURČIČA ZBRANI SPISI , trije zvezki, trda vezba	TIK ZA FRONTO , (D. Feigel), broširana65	O KONSUMNIH DRUŠTVIH
JUG (P. Chocholeoušek), zgodovinski roman, 616 strani, broširana \$1.10, vezana v platno	TOLOVAJ MATAJ , (F. Milčinski), vezana90	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE , (Dr. I. Prijatelj), broširana
JURKICA AGIČEVA , (Ks. Šandor-Gjalski), povest, 360 strani, broširana 90c, vezana v platno	UDOVICA , (I. E. Tomič), povest 330 strani, broširana 90c, vezana v platno	1.30	POGLLED V NOVI SVET
KAKO SEM SE JAZ LIKAL , (Jakoba Alešovec spisi), trije zvezki, vezani v platno	VIŠNJEVA REPATIČA , (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50	POLITICNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV , (od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana
KAZAKI , (L. Tolstoj), broširana, 308 strani	VITEZ IZ RDEČE HISE , (Aleksander Dumas star.), zgodovinski roman, 504 strani, broširana \$1.00, vezana v platno	1.50	POT K SOCIALIZMU , (Dr. Oto Bauer)
KMEČKE POVESTI , (F. Golar) vezana	V ZARJE VIDOVE , (Oton Zupančič), pesnitve, broširana40	PROLETARIJAT
KOBZAR , (Taras Sevčenko), trdo vezana, 288 str.	ZADNJA KMEČKA VOJSKA , (August Šenoa), broširana, 378 strani75	PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKE PODLAGI (Ivan Robida), broširana
KONFESIJE LITERATA , (J. S. Machar), zbirka spisov, trdo vezana	ZAJEDALCI , (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV , (Abditus) broširana
KRALJEVI VITEZ , (Michel Zevaco), vezana	ZAPISKI TINE GRAMONTOVE , (Vl. Levstik), broširana75	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA , izdala in založila Književna matica SNPJ, 384 strani, vezana v platno
MIMO ŽIVLJENJA , (Ivan Cankar), 230 strani, trdo vezana	ZMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE , (I. Zorec), broširana35	SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA , (Dr. K. Orvald), broširana
MLADA POTA , (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	ŽENINI NAŠE KOPRNELE , (Rado Murnik), broširana30	
MOJE ŽIVLJENJE , (Ivan Cankar), broširana, 168 strani, 60c; vezana v platno			
OBISKI , (Izidor Cankar), vezana			

SOCIALIZEM IN VERA, spisal Ivanimir Bernot, 128 strani, mehko vezana 50c, trdo veza- na65	NAJNOVEJSE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV40	(1913) coloradskih premogarjev, trda vezba	1.20
SOCIAL. KNJIŽNICA (dva sno- pila)10	O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trstenički)10	LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana60
SPOL-LJUBEZEN-MATERIN- STVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba40	"PROLETAREC", vezan, letnik 1919, \$6.00; vezan, letnik 1920	6.00	LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana60
SRBSKA POČETNICA, (J. T.)..	.50	PROLETAREC, letnik 1921, ve- zan v platno	6.00	OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani	5.00
SRPSTNA KUHARICA, brošira- na, \$1.00, vezana	1.25	RDECI PILOT, mesečnik pre- vratne mladine za duhovno re- volucije, izhaja v Ljubljani, prva in druga številka05	PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana	2.00
NETOVNA VOJNA IN ODGO- VORNOST SOCIALIZMA. (Et- hica Kristan)50	TRIJE LABODJE, ilustrirana re- vija25	REPUBLIC OF PLATO, vezana	2.00
NEVA, ruske socialistične fed. svjetske republike10	ANGLESKE KNJIGE.			
VARONA KUHARICA, (Marija Beneč), vezana	1.00	ANARCHISM AND SOCIAL- ISM, (Geo. Plechanoff), vezana	.60	RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana60
VOJNA IN DEJANJE, (psiholo- gična analiza)25	ANCIENT LOWLY, (C. Os- borne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezana	5.00	ROBERTS RULES OF ORDER, vezana	1.50
LABORNA PRODAJALNA ALI KONSUM10	ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana	1.50	SAVAGE SURVIVALS, (J. How- ard Moore), vezana	1.25
MAKON BIOGENEZIJE. (J. Ho- ward Moore, prevel I. M.)	1.50	"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (Da- vid Karsner), vezano v platno	1.20	SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana60
KA STARO PRAVDO. (Fran Erjavec)50	END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana60	STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTI- TION, (A. M. Lewis), vezana	.60
SRBSKA BUDARSKIH IN FU- LINSKIH IZRAZOV, (J. Bez- lej)30	EVOLUTION OF MAN, (Wil- helm Bölsche), vezana60	THE BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Študija ameriškega žurnalizma, vezana v platno..	1.20
ODGOVINA SRBOV, HRVA- TOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) I. del85	EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana60	THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba..	1.75
II. del75	MOD AND MY NEIGHBOR, (Rob- ert Blatchford), vezana	1.25	THE DREAM OF DEBS, (Jack London)10
RAZNO.		IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demo- kracije v denarni imperiali- zem v Zd. državah, 441 stra- ni, trda vezba	1.25	THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese	1.20
AMERIŠKI DRUŽINSKI KO- LEDAR, letnik 1922, mehko vezan 50c, vezan v platno75	JIMMIE HIGGINS, (Upton Sin- clair), vezana	1.20	THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 stra- ni, vezana v platno	2.00
AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLE- DAR, vezan v platno, letnik 1919, 50c; letnik 192050	JUNGLE, (Upton Sinclair) po- vest iz čičaških klavnice	1.20	100%. (Upton Sinclair). Povest patrijota	1.20
CANKARJEVA SLIKA na do- placih, 2 za 5c		KARL MARX, biographical me- moirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana60	VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana60
(Imamo jih dvojne vrste.)		KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka		THOUGHTS OF A FOOL, (Eve- lyn Gladys), vezana	1.25
DEMOKRACIJA, (Cankarjeva revilka)10			Naročilom priložite poštni ali eks- presni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke. Vse knjige pošiljamo poštne pro- sto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.	
KRES, št. 11, 1515				
KRES, št. 9, 1025				

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th St. Chicago, Ill.

Kako bo čez 100 let?

Dnevnik "New York World" je vprašal šte-
vilo oseb, naj mu sporoče svoja mnenja o sve-
tu, kakršen bo čez sto let. Odgovori so zanimi.

Thomas Hastings, arhitekt, je odgovoril, da
bomo imeli čez sto let veličastne stavbe, o ka-
brinih sedaj samo sanjamo.

David Wark Griffith, proizvajalec kino-
strik, misli, da bomo takrat čitali samo na plat-
nu.

Walter N. Polakow, inženir, je mnenja, da
bo napredek tehnike do takrat skrajšal delav-
nik na dve uri.

Henry L. Mencken, avtor in kritik, misli, da
bodo Zedinjene države do takrat britska kolo-
nija.

Winifred G. Hedenberg, tajnik World War
Veterans, je mnenja, da bo do takrat zavlada-
lo na svetu bratstvo človeštva, in da bodo revšči-
na, vojna, glad, republikanska stranka in take
reči postale nepoznane.

William H. Anderson, superintendent Anti-
salunske lige v New Yorku, pričakuje, da bo
človeštvo odrešeno potom prohibicije.

Cordell Hull, načelnik narodnega odbora
demokratske stranke, misli, da bo do tedaj de-
mokracija rodila idealno družbo.

Margaret Sanger, propagatorica kontrole
porodov, vidi prihod v srečnejšo družbo potom
porodne kontrole.

Mary Garrett Hay, načelnica Newyorške li-
ge ženskih volilk, misli, da bi morali imeti ko-
operativno vzgajanje otrok.

Algernon Lee, naučni direktor Randove šole, vidi v bodočnosti socialno samokontrolo in gospodstvo nad elementi narave.

John T. Adams, načelnik narodnega odbora republikanske stranke, umevno ne dela nikakih prerokovanj.

Henry R. Linville, predsednik učiteljske unije v New Yorku, domneva, da bo do tistega časa vzgoja vršila svoje delo pošteno in uspešno v prid splošnosti.

J. A. H. Hopkins, član Komiteja 48tih, pravi, da se bo morala Amerika odrešiti, ali pa bo propadla, kakor rimsko cesarstvo.

John S. Summer, tajnik New York Society for the Suppression of Vice, pravi, da bo njegova organizacija čez sto let še vedno zaposljena.

James Weldon Johnson, tajnik National Association for the Advancement of Colored People, misli, da bodo linčanja do takrat izginila, da bo plemensko sovraštvo neznano in da bo vprašanje črncev najbrž znižano samo še na male prakse v boju za socialno priznanje v medplemenskem občevanju.

Generalni major John F. O'Ryan, prometni komisar, misli, da bodo izpopolnjena prometna sredstva izruvala provincializem in da bo ostal samo en jezik. Drugi bodo izginili.

Kapitani industrije in podobni ljuje so bili vprašani za mnenje, pa niso odgovorili z enostavnega vzroka, ker žele, da ostane na svetu vse tako kakor je in mislijo, da bo tudi ostalo.

Kako bi vi odgovorili na to vprašanje? — (Milwaukee Leader.)

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in četrto nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." —

VAZNO ZA ROJAKE V HERMINIE.

Socialistični klub št. 60, JSZ, zboruje VSAKO TRETJO NEDELJO V MESECU ob 2 popoldne v dvorani društva Frostomisleci, št. 87, SNPJ.

Rojaki, pristopite k naši organizaciji, da s tem ojačate naše vrste.

Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

Edini slovenski pogrebnik
MARTIN BARETIČIČ

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

POČETEK MNOGIH BOLEZNI.

Mnoge človeške bolezni imajo svoj početek v stavljanju nerabnih snovi v spodnjem delu črevesja v samo-opojnosti, ki je posledica absorbiranja te strupa. Hon. Royal S. Copeland, slavnoznani zdravnik, ki je bil pred kratkim izvoljen v senat Zdr. države New York piše:

"Notranja kožica spodnjega črevesa je debela in nagubana, leži v gubah in ni nabrana. Nermalno snov telesa leži i nse kuha v tem kanalu in toplota lesa še zraven pomore, da se tam še hitreje razvijajo nezdrave klice." Če se hočete obvarovati slabe prebave, zaprtja, glavobola, splošne pobožnosti, nerednega delovanja srca in neznosnih sanj, tedaj morate držati svoje črevesje v redu. Trinerjevo zdravilo grenko vino čisti čreva in odstrani vso nerabno stvarino iz njih in je vsled tega prava domača potrebščina. Vaš lekarnar, trgovec z zdravili ali pa izdelovalec Triner Company, Chicago, Ill. vam bodo radi to pojasnila o drugih izvrstnih Trinerjevih zdravilnih preparacijah.

Kdor se bojuje za svobodo, mora biti vedno pripravljen, da ga bodo sramotili.

JOHN GORŠE

5714 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Republic 3196.

MODERNA KROJAŠKA DELAVNICA.

Izdelujem obleke po najnovjšem kroju.

Cene zmerne. Da vam bo pri meni izdelana obleka pristojala, jamčim.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali američanskih po zelo zmernih cenah.

V zaloi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih in hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

MILLARD RESTAVRANT

V. JIRANEK in A. KRUCKY, lastnika.

3604 W. 26th Street Chicago, Ill.
(Prvo nadstropje.)

Pristna domača kuhinja, cene zmerne.
Se priporočata Slovencem.